Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví pravidla pro jmenovité množství hotově baleného zboží, a kterou se ruší směrnice Rady 75/106/EHS a 80/232/EHS a mění směrnice Rady 76/211/EHS

KOM(2004) 708 v konečném znění -2004/0248 (COD)

(2005/C 255/06)

Dne 20. prosince 2004 se Rada rozhodla v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce „Jednotný trh, výroba a spotřeba", které bylo uloženo připravit příslušné podklady pro Výbor, přijala své stanovisko dne 16. března 2005. Zpravodajkou byla paní Sharma.

Evropský hospodářský a sociální výbor přijal následující stanovisko na svém 416. plenárním zasedání (jednání dne 6. dubna 2005), na němž hlasovalo 104 hlasů pro, 1 hlas proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. **Úvod**

1.1 První právní předpisy Společenství pro velikostní řady hotově baleného zboží ([1]) pocházejí z roku 1975. Zahrnují předpisy o metrologických požadavcích ([2]) a velikostních řadách pro kapaliny. O dvacet let později vydala pracovní skupina SLIM-IV (*Simpler Legislation for the Internal Market*, Zjednodušení legislativy vnitřního trhu), složená ze členů jmenovaných členskými státy a zástupců zúčastněných osob určených Komisí, doporučení pro právní předpisy o velikostech obalů ([3]):

> *„vzhledem k jejich složitosti (zhruba 40 zkoumaných výrobků, složitost určitých škál hodnot apod.), vývoji zákaznických modelů a preferencí během dosavadní platnosti a výhradám k udržitelnosti tohoto typu právních předpisů. Časté úpravy směrnic a rozšíření působnosti směrnice o hotově baleném zboží z roku 1975 zkomplikovaly provádění tohoto souboru předpisů.... Provádění směrnic se ukázalo jako problematické především vzhledem k rozmanitým pravidlům a používaným postupům vztahujícím se na velikostní řady: některé se staly povinnými (např.u vína), u jiných byla ponechána možnost volby. Členské státy si navíc vzhledem k možnosti volby dle předpisů Společenství ponechaly právo stanovit si velikostní řady na národní úrovni. Rozmanitost pravidel způsobila fragmentaci na různé národní trhy v rámci Evropského společenství.Již tak složitou situaci ve stávajícím systému velikostních řad navíc dále zkomplikovalo zavádění nových obalových formátů a výrobků."*

2. **Dosavadní vývoj**

2.1 Při zakládání Evropského společenství v 60. letech 20. století byla za jednu z hlavních překážek volného pohybu zboží mezi členskými státy označena nejednotnost národních předepsaných jmenovitých množství ([4]) hotově baleného zboží (rozměry obalů vč. lahví). Tyto velikosti byly proto harmonizovány prostřednictvím předpisů Společenství.

2.2 Zároveň bylo cílem nezavádět tyto nové předpisy Společenství pro společnosti, jež působily pouze na národních trzích a neměly v úmyslu exportovat do jiných členských států. Harmonizace předpisů tak probíhala na jakési „volitelné bázi": členské státy přijaly předpisy Společenství, byla jim však ponechána možnost zachovat stávající národní předpisy pro národní trhy. Volný pohyb potom platil pouze pro výrobky vyhovující předpisům Společenství.

2.3 U některých výrobků (např. vína nebo lihovin) byla pak provedena úplná harmonizace. V rámci Společenství se velikosti pro všechny subjekty v těchto výrobkových oblastech staly závazné a všechny národní velikosti byly zrušeny.

2.4 Během posledních desetiletí došlo v oblasti obalové techniky k výrazným změnám – demografické změny, nárůst počtu domácností, zvýšená spotřeba jednoporcových balení a rostoucí rozrůznění majetkových poměrů a zákazníků přinesly zvýšenou poptávku po nesmírně rozmanitých obalech a výrobcích. Kromě toho se nejdůležitějšími útočišti zákazníků staly supermarkety a hypermarkety; zákazníci prostřednictvím poptávky tlačí na tyto obchodníky a nutí je k čím dál výraznějším inovacím a zvyšování konkurenceschopnosti na globálním trhu.

([1]) Hotové balení: balení učené k prodeji konečnému spotřebiteli.

([2]) Metrologické požadavky se týkají kontroly množství obsahu hotově baleného zboží, aby bylo zajištěno, že spotřebitelé dostanou skutečně takové množství, které je uvedeno na obalu.

([3]) KOM(2000) 56 v konečném znění, str. 9-11 a 21-22.

([4]) Jmenovité množství (jmenovitá hmotnost nebo jmenovitý objem) obsahu hotového balení je údaj o hmotnosti nebo objemu uvedený na hotovém balení, tzn. takové množství výrobku, o kterém se předpokládá, že je v hotovém balení obsaženo. Skutečný obsah hotového balení je množství (hmotnost nebo objem) výrobku, které hotové balení skutečně obsahuje. (Směrnice Rady 76/211/EHS; Úř. věstník L 46, ze dne 21. února 1976).

2.5 Prvky dříve spadající do působnosti právních předpisů na velikost hotově balených výrobků tak jsou dnes zahrnuty do nových právních nástrojů ochrany spotřebitelů. Cílem právních předpisů na ochranu spotřebitelů je zakázat nekorektní postupy ve vztahu dodavatelů a zákazníků (business-to-consumer) a tyto předpisy přinášejí v zásadě koherentní a dostačující systém pro informování zákazníků prostřednictvím označování a jednotkových cen, následkem čehož je stávající právní úprava pro balené zboží považována za kontraproduktivní.

2.6 Členové skupiny SLIM-IV, tedy členové jmenovaní členskými státy a zástupci zúčastněných stran určených Komisí, byli požádáni o hodnocení a doporučení právních předpisů na velikosti obalů. Potřebu revidovat stávající předpisy dále prohloubilo rozhodnutí Evropského soudu v případu Cidrerie-Ruwet ([5]) o uplatnění judikatury „Cassis de Dijon", tj. že členské státy musejí umožnit přístup na své trhy výrobkům legálně vyrobeným a uvedeným na trh v jiném členském státě, není-li to v rozporu s požadavky veřejné povahy. Soud naznačil, že toto omezení se sotva může týkat velikostí obalů.

2.7 Doporučení provést revizi vedlo k vypracování pracovního dokumentu, k němuž provedlo Generální ředitelství pro podniky v období od 8. listopadu 2002 do 31. ledna 2003 veřejnou internetovou diskusi v 11 jazycích se zákazníky, výrobci a maloobchodníky. Poté bylo vypracováno hodnocení dopadů a byla vydána nová směrnice, která stanoví předpisy pro jmenovité množství hotově balených výrobků, kterou se ruší Směrnice Rady 75/106/EHS ([6]) a 80/232/EHS ([7]) a kterou se mění Směrnice Rady 76/211/EHS ([8]).

2.8 Hlavními nástroji ochrany spotřebitelů jsou:

Směrnice 2000/13 o označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy (čl. 2), Směrnice 84/450/EHS o klamavé reklamě (pozměněná Směrnicí 97/55/ES tak, aby zahrnovala srovnávací reklamu), bude pozměněna prostřednictvím KOM(2003) 356 v konečném znění ze dne 18.6.2003: Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady týkající se nekalých obchodních praktik ve vztahu podniků a spotřebitelů na Vnitřním trhu a Směrnicí 98/6/ES o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli (cen za kilogram/litr): jednotkových cen, jež jsou povinné pro všechny výrobky prodávané v supermarketech.

3. **Cíle**

3.1 Nová směrnice ruší předpisy pro velikosti a odebírá členským státům právo regulovat vlastní národní trhy vlastními právními předpisy odlišnými od předpisy Společenství. Jedinou výjimkou (s vyloučením velmi malých a velkoobjemových balení) jsou předpisy Společenství, jež nyní platí pro víno a lihoviny, bílý cukr a rozpustnou kávu. Další výjimkou jsou aerosoly, jež budou dle současné právní úpravy o ochraně spotřebitelů i nadále regulovány zdravotními a bezpečnostními právními předpisy. Aerosoly však budou spadat do působnosti směrnice, jež je v současnosti revidována, a budou tímto vyňaty z působnosti směrnice o jmenovitém množství hotově baleného zboží.

3.2 Tento dokument se vztahuje pouze k právním předpisům pro „velikostní řady/množství", tedy nikoli pro metrologické požadavky, jež budou předmětem dalšího návrhu.

3.3 Cílem návrhu je:

— v souladu s politikou podnikání podpořit konkurenceschopnost tím, že se podpoří podnikání a inovace výrobků a procesů,

— usnadnit přístup na trhy tím, že se odstraní potenciální překážky konkurenceschopnosti na vnitřním trhu,

— odstranit diskriminaci způsobenou národními velikostmi, které jsou vystaveni domácí baliči (výrobci baleného zboží), jež na domácím trhu čelí konkurenci ze strany různých velikostí, které sami nemohou produkovat,

— přinést výhody pro malé a střední podniky – snížení nákladů pomocí úspor z rozsahu výroby, a to jak u domácí spotřeby, tak u exportu,

— i nadále zaručovat vysoký stupeň ochrany spotřebitelů, jež zakazuje nekalé obchodní praktiky,

— nabídnout spotřebitelům širší sortiment, neboť výrobci budou moci okamžitě reagovat jednak na změny v preferencích a potřebách zákazníků a za druhé se lépe přizpůsobí požadavkům maloobchodníků na optimalizaci využití skladových prostor,

— zaručit koherentní a dostatečný systém informování spotřebitelů prostřednictvím označování na obalech. Označení cen za kilogram či litr umožní spotřebitelům rychlé porovnání výrobků balených v různých velikostech. Tento přístup je v souladu s přístupem Evropského soudního dvora, jenž za měřítko považuje „průměrného, přiměřeně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřelého spotřebitele".

([5]) Případ C-3/99 ze dne 12. října 2000, Cidrerie Ruwet SA proti Cidre Stassen SA a HP Bulmer Ltd.

([6]) Směrnice Rady 75/106/EHS ze dne 19. prosince 1974 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se objemového prodeje určitých hotově balených kapalin.

([7]) Směrnice Rady 80/232/EHS ze dne 15. ledna 1980 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se kategorií jmenovitých množství a jmenovitých objemů povolených pro určité druhy hotově baleného zboží

([8]) Směrnice Rady 76/211/EHS ze dne 20. ledna 1976 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se hmotnostního nebo objemového prodeje určitých druhů hotově baleného zboží.

3.4 Současné předpisy pro životní prostředí nemají dopad na velikosti ani velikosti nemají dopad na environmentální předpisy. Stávající environmentální právní předpisy zůstávají v platnosti a návrh by neměl nijak bránit plnému a náležitému provádění environmentální legislativy, zejména pak omezování odpadu, které vyžaduje minimalizaci obalu.

3.5 Vzhledem k nutnosti ponechat přiměřenou lhůtu na adaptaci daného odvětví na deregulaci a vzhledem k průměrným investičním cyklům pro obalovou techniku byla pro provedení deregulace stanovena lhůta v délce 20 let.

4. **Konkrétní připomínky**

4.1 Jmenovité množství obsahu hotového balení, kde „jmenovité“ se vztahuje na míru uvedenou na hotovém balení a „množství“ na skutečnou míru obsaženou v hotovém balení, je takové množství, které je určeno pouze podle velikosti množství obsahu dané nádoby/obalu. Výbor vítá plánovanou revizi metrologického množství (kontrolu skutečného obsahu) jako hlavní prioritu ochrany spotřebitelů a evropského průmyslu.

4.2 EHSV oceňuje rozhodnutí Komise konzultovat tuto problematiku s veřejností a zúčastněnými stranami a všímá si, že byly zohledněny různé sektory včetně vína a lihovin, cukru a kávy. Potřeba vytvořit podmínky pro vyšší stupeň konkurenceschopnosti a inovace v evropském průmyslu je základním předpokladem růstu, a pracovní skupina SLIM-IV napomáhá realizaci této priority.

4.2.1 Konfederace evropských výrobců lihovin (European Spirits Organisation, CEPS) vydala zvláštní komentář určený Komisi, v němž se zdůrazňují otázky ochrany spotřebitelů, jednotkových cen a možného zrušení závazných právních předpisů pro výrobu lihovin za 20 let, přičemž správně podotýká, že tyto právní předpisy by měly být revidovány před danou dvacetiletou lhůtou.

4.3 Směrnice by měla jasně uvést maximální objemovou kapacitu 10 litrů pro minerální vody. Je totiž prokázáno, že vyšší objem znamená riziko snížení kvality minerální vody a následné zdravotní riziko pro spotřebitele.

4.4 Nová směrnice rozšiřuje prostor pro inovace, výzkum trhu a rozvojové příležitosti, jež společně vytvářejí širší sortiment pro spotřebitele.

4.5 Je však nutno podotknout, že uvádění jednotkových cen není uplatňováno univerzálně v celé Evropě a často je na regálech vyvedeno malým písmem. Označování jednotkových cen je stanovováno na národní úrovni a v řadě případů není dosud pro spotřebitele dostatečně srozumitelné. Nepředstavuje tak žádné usnadnění obtíží, s nimiž se setkávají nevidomí, slabozrací, negramotní a občané hovořící jiným mateřským jazykem, obzvláště pak ti, již jsou zvyklí nakupovat výrobky téže standardizované velikosti.

4.6 Spotřebitelské organizace připomínají, že někteří spotřebitelé mohou být zmateni příliš rozmanitými velikostmi obalů a obaly, jež sice nelze označit za klamavé, ale přesto budí dojem většího obsahu. Tento problém vyřeší pouze jasné a čitelné označování obalů, zahrnující jednotkové ceny uváděné na regálu a velikost balení, spolu s trvalým sledováním právních předpisů o klamavých obalech. Větší důraz by také měl být položen na okamžitá opatření v případě porušení nebo nedodržování předpisů na ochranu spotřebitelů. Tyto problémy je nutno jasně pojmenovat v rámci směrnice a dále jej zohlednit v revizi metrologických požadavků.

4.7 Spotřebitelské organizace mají vážné obavy, že uvolnění pravidel pro velikosti balení povede ke zvýšení cen u výrobků, jež se snadno skryje za nové velikosti obalů, podobně, jako tomu bylo u zavádění eura (eurozóny) a přechodu na metrický systém (Velká Británie). Výbor si proto dovoluje požádat, aby v rámci vnitřních monitorovacích postupů byly při sběru statistických údajů všechny změny velikostí výrobků převáděny na změny jednotkových cen.

4.8 Třebaže daná směrnice není nijak omezena platnými právními předpisy pro životní prostředí, je pravděpodobné, že s nárůstem malých velikostí porostou i objemy obalů, což povede ke zvýšení množství obalového odpadu.

4.9 Bez ohledu na to, jsou-li velikosti regulovány, či nikoli, je nutno plnit cíle Směrnice o obalových odpadech (SOO). Tento požadavek je nutno připomínat jak členským státům, tak danému průmyslovému odvětví; spotřebitele je nutno zřetelně vyzvat, aby od maloobchodníků vyžadovali menší množství obalů.

V Bruselu dne 6. dubna 2005.

Předsedkyně

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Anne-Marie SIGMUND